

25/04/2023

Δωρεάν Σεμινάριο: Η Βυζαντινή Μουσική (Ψαλτική) στην ολότητα της από τον δρ. Γεώργιο Κωνσταντίνου

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Σεμινάρια Ψηφιακής Ακαδημίας “Ευγένιος Βούλγαρης”

ΔΩΡΕΑΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Η Βυζαντινή Μουσική (Ψαλτική) στην ολότητα της.

Η αλληλοπεριχώρηση (συνύπαρξη) γραπτής και προφορικής παράδοσης

Εισηγητής: Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Κάντε Δωρεάν Κράτηση ΕΔΩ

Σκοπός αυτού του σεμιναρίου είναι:

- Να συναντηθεί η μουσική γραφή και η θεωρητική τεκμηρίωση της βυζαντινής μουσικής με την ούτως ή άλλως ανεπτυγμένη προφορική παράδοση των ύμνων.
- Να δρομολογηθεί η κατανόηση, διαφοροποίηση ή ακόμη και μη εφαρμογή θεωρητικών διατυπώσεων (ονοματολογία, ιδιώματα, μουσικές σχέσεις κ.ά.) και φράσεων-μελωδιών των μουσικών συνθέσεων (παλαιότερων και νεοτέρων), η οποία προφανώς θα είναι ενταγμένη μέσα στο πλαίσιο της συνέχειας, της εξέλιξης και της μη στασιμότητας της ψαλτικής ως θρησκευτικής μουσικής.

Μέσα από μια τεκμηριωμένη παρουσίαση θα γίνει προσπάθεια προσέγγισης της θεωρίας, της παρασήμανσης αλλά και της προφορικότητας των εκκλησιαστικών ύμνων με επισήμανση και των ορίων της ελαστικότητας που μπορεί να επιδειχθεί, όχι με στόχο την απόρριψη και σύγκρουση αλλά την κατανόηση, την εξήγηση και ίσως την «περιθωριοποίηση» μη υφιστάμενων δεδομένων (θεωρίας και πράξης).

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Σε όλους όσους μπορούν να διαβάσουν και να κατανοήσουν την παρασήμανση και τη ψαλμώδηση των εκκλησιαστικών ύμνων αλλά κυρίως στους ψάλτες που είναι οι κατεξοχήν αποδέκτες και εκφραστές της.

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ: ΔΩΡΕΑΝ

ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

Ζωντανό σεμινάριο μέσω της πλατφόρμας ZOOM

«Η αμνάς και Παρθένος»

Μουσική εκδήλωση με συνθέσεις του Μοναχού Ματθαίου Βατοπαιδινού (1774-1849)

Αθήνα, Θέατρο Παλλάς, 10 Δεκεμβρίου 2019

Μάθημα, γράμματα και μέλος Ματθαίου Βατοπαιδινού. Ήχος α΄. Ψάλλει η Ελληνική Βυζαντινή Χορωδία

Χοράρχης: Γεώργιος Κωνσταντίνου

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΟΥ (Δρ. Γεώργιος Κωνσταντίνου)

Ο Γεώργιος Κωνσταντίνου γεννήθηκε το 1961 στο Γαλατά Μεσολογγίου Αιτωλοακαρνανίας. Είναι πτυχιούχος της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας (1982) και του Τ.Ε.Φ.Α.Α. (Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού) (1987). Το 1982 από το Ωδείο «ΑΘΗΝΑΙΟΝ» παίρνει με άριστα το Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής με επιβλέποντα καθηγητή τον Αθανάσιο Παπαζαρή. Από το 1981 είναι μέλος της Ελληνικής Βυζαντινής Χορωδίας και χοράρχης της από το 2014, μετά την εκδημία του Άρχοντος Πρωτοψάλτου της Αγιοτάτης Αρχιεπισκοπής Κωνσταντινουπόλεως Λυκούργου Αγγελόπουλου, έχοντας συμμετάσχει με αυτήν σε 1500 και πλέον λειτουργικές εκδηλώσεις, συναυλίες, ραδιοτηλεοπτικές ηχογραφήσεις και μαγνητοσκοπήσεις στην Ελλάδα και σε άλλες 31 χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής.

Ως μέλος της Ελληνικής Βυζαντινής Χορωδίας συμμετέχει: α) στην έρευνα που πραγματοποιεί πάνω στη θεωρητική και πρακτική μελέτη της γραπτής παράδοσης της εκκλησιαστικής μας μουσικής, β) στην ερμηνεία της γραπτής αυτής παράδοσης με γνώμονα την προφορική παράδοση και γ) στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας στην εκπαιδευτική διδασκαλία της βυζαντινής μουσικής.

Έχει λάβει μέρος σε Διεθνή Μουσικολογικά και Παιδαγωγικά Συνέδρια, Masterclasses, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, όπου ανέπτυξε θέματα που αφορούν στην διδασκαλία της μουσικής και στην Ψαλτική.

Επί σειρά ετών έχει συνεργαστεί με τους ραδιοφωνικούς σταθμούς της Εκκλησίας της Ελλάδος και της Πειραιϊκής Εκκλησίας.

Ως Πρωτοψάλτης έψαλε στους ιερούς ναούς του Πειραιά Ζωοδόχο Πηγή, Άγιο Διονύσιο και Υπαπαντή του Κυρίου, στον ιερό ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Πρασίνου Λόφου (Ν. Ηράκλειο) όπου με την παιδική χορωδία του ναού εξέδωσε ψηφιακό δίσκο με τίτλο Δεσποτικόν Εξόδιον, και στον ιερό ναό Ζωοδόχου Πηγής (οδού Ακαδημίας) όπου δίδασκε Βυζαντινή Μουσική στη Σχολή του Ναού από το 1995 μέχρι το 1999.

Μετείχε με υποτροφία στο τρίχρονο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Ερευνών Εσωτερικού του κοινωφελούς ιδρύματος «Αλέξανδρος Ωνάσης» με θέμα «Ο Βυζαντινός Μαΐστωρ Ιωάννης ο Κουκουζέλης» υπό την εποπτεία του αείμνηστου Λυκούργου Αγγελόπουλου.

Ως δάσκαλος βυζαντινής μουσικής δίδαξε στη Σχολή Ζωοδόχου Πηγής (οδού Ακαδημίας), στη Σχολή βυζαντινής μουσικής της Μητροπόλεως Φθιώτιδος και στο Ωδείο Αθηνών.

Δημιουργός και υπεύθυνος του Προγράμματος Επιμόρφωσης και Κατάρτισης Εκκλησιαστικής Μουσικής (Π.Ε.Κ.Ε.Μ.) που λειτουργεί από το 2003, όπου διδάσκονται από καθηγητές Πανεπιστημίων και καλλιτέχνες εγνωσμένης αξίας τα μαθήματα: Ψαλτική, Κατάρτιση και Διεύθυνση βυζαντινού χορού, Μουσική Παλαιογραφία, Διαστηματικά (Αρχαιότητα και Βυζάντιο), Σημειογραφία της Ψαλτικής, Ήχος και Μακάμ και Παλαιογραφία Χειρογράφων, με υποτροφίες που χορηγεί από το 2014 το Ινστιτούτο «Άγιος Μάξιμος ο Γραικός».

Στα πλαίσια της διδασκαλίας της Εκκλησιαστικής Μουσικής έχει εκδώσει 8 τόμους της σειράς «Θεωρία και Πράξη της Εκκλησιαστικής Μουσικής» βασισμένους καταρχήν στην ύλη των ετών του αναλυτικού προγράμματος των ωδείων και των σχολών βυζαντινής μουσικής, επιχειρώντας να παρουσιάσει με συνοπτικό τρόπο μια γενικότερη, κατά το δυνατόν ολοκληρωμένη, εικόνα της Θεωρίας και της Πράξης της εκκλησιαστικής μουσικής.

Το 2005 η Αποστολική Διακονία του ανέθεσε την επιμέλεια των μουσικών έργων του Κωνσταντίνου Πρίγγου, Άρχοντος Πρωτοψάλτου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Εκδόθηκαν το Αναστασιματάριον, Η Αγία και Μεγάλη Εβδομάς, η Μουσική Κυψέλη (τόμοι Α΄ και Β΄) και Η Θεία Λειτουργία στα οποία είναι καταγεγραμμένα, κατά προσέγγιση, και τα ηχητικά ντοκουμέντα του Κωνσταντίνου Πρίγγου που συνοδεύουν τις εκδόσεις.

Μέσα από τις εκδόσεις της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου και τη σειρά Μουσικολογικά Μελετήματα εξέδωσε: το Θεωρητικόν Μέγα της Μουσικής Χρυσάνθου του εκ Μαδύτων (Αυτόγραφο 1816 και έντυπο 1832), έκδοση με τεράστια σημασία για την εκπαίδευση και τη διδασκαλία της Ψαλτικής Τέχνης (προφορική και γραπτή παράδοση)· την Εισαγωγή του Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος όπου διαπραγματεύεται επιμέρους θεωρητικά ζητήματα της Ψαλτικής, και πρόσφατα, το Σύντομον Αναστασιματάριον του Πέτρου Πελοποννησίου σε εξήγηση των Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοψάλτου και Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ανέκδοτο μέχρι σήμερα, καταθέτοντας, ολοκληρωμένα, κανόνες εξήγησης του

συντόμου μέλους της παλαιάς γραφής με αφετηρία την ισχύουσα μέθοδο, με επιστέγασμα της έκδοσης την εφαρμογή και αντικατάσταση των σημείων που δεν επικράτησαν στη νέα μέθοδο σε χειρόγραφο της παλαιότερης γραφής· μετά από εισήγησή του εξαγγέλθηκε από τον ηγούμενο της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου Γέροντα Εφραίμ η έκδοση των Πρωτογράφων των Τριών Διδασκάλων (ανέκδοτα εν πολλοίς), στα πλαίσια της αναγνώρισης από την UNESCO της Βυζαντινής Μουσικής ως τμήμα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, έργο που υπολογίζεται να ξεπεράσει τους 100 τόμους (ήδη εκδόθηκαν οι δύο πρώτοι τόμοι του Ακολουθαρίου του Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ο οποίος από το 1826 είχε μελοποιήσει όλους τους ύμνους των μεγάλων εορτών του έτους). Η έκδοση των Πρωτογράφων των Τριών Διδασκάλων από την Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, αυτό το μέγα πολιτιστικό κληρονόμημα, είναι έργο πρωτίστως εθνικό, καίριας σημασίας, φιλόδοξο, μνημειώδες και κολοσσιαίων διαστάσεων.

Τον Ιούλιο του 2003 παρουσίασε με επιτυχία ενώπιον επταμελούς επιτροπής και με επιβλέποντα τον Αναπληρωτή Καθηγητή Δημήτριο Γιαννέλο τη διδακτορική του διατριβή με θέμα: «Η παρασήμευση της Μουσικής Έκφρασης μετά την εφαρμογή της Νέας Μεθόδου γραφής της Εκκλησιαστικής Μουσικής (1814) σε ελληνικές και ρουμανικές πηγές». Τον Οκτώβριο του 2003 ανακηρύχθηκε διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ (Δρ. Adrian Sirbu)

Ο **Δρ. Adrian Sirbu** γεννήθηκε στο Ιάσι της Ρουμανίας. Είναι πτυχιούχος της Σχολής Μουσικής Παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου «George Enescu» του Ιασίου, πτυχιούχος της Θεολογικής Σχολής “Dumitru Stăniloae” και του Master “Χριστιανική Φιλοσοφία και Πολιτιστικός Διάλογος” της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου “Al. I. Cuza” του Ιασίου.

Έχει Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής από το Ωδείο Αθηνών και τη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ζωοδόχου Πηγής (οδού Ακαδημίας) Αθηνών.

Έχει παρακολουθήσει με επιτυχία το Τμήμα Μεταπτυχιακής Επιμόρφωσης Βυζαντινής Μουσικής (TMEBEM) του Ωδείου Αθηνών.

Από το 1997 είναι **διευθυντής της Βυζαντινής Χορωδίας «Βυζάντιον» και πρόεδρος της Πολιτιστικής Εταιρείας «Βυζάντιον».**

Από το 2008 είναι οργανωτής του διεθνούς “Masterclass Βυζαντινού Μέλους” στο Ιάσιο.

Από το 2018 είναι Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Φεστιβάλ Βυζαντινής Μουσικής Ιασίου.

Είναι λέκτορας του Τμήματος Θρησκευτικής Μουσικής του Διεθνές Πανεπιστημίου «George Enescu» του Ιασίου.

Είναι διδάκτορας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ΓΛΩΣΣΕΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Ελληνική με μετάφραση στα Ρουμανικά

Μετάφραση στα Ρουμανικά: Αντριάν Σάρμπου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

1. ΤΕΤ 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023 ΩΡΑ 20:00-23:00